

47

St. prp. nr. 12. (1936)

Om godkjenning av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellom de to riker.

Utenriksdepartementets innstilling av 9 januar 1936, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av utenriksminister Halvdan Koht.)

Ved kgl. resolusjon av 18 oktober 1935 blev Norges sendemann i Helsingfors gitt fullmakt til på Norges vegne å undertegne:

- I. en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellom de to riker,
- II. en til nevnte konvensjon hørende arbeidsbeskrivelse for reingjerder mellom Norge og Finland,
- III. en til nevnte konvensjon hørende slutningsprotokoll.

I henhold hertil blev nevnte konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll underskrevet i Helsingfors den 5 november 1935 av Norges sendemann Fr. Jakhelln og Finnlands utenriksminister A. Hackzell.

Gjenpart av nevnte konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll i norsk og finsk tekst vedlegges.

Nevnte konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll skal i henhold til konvensjonens § 33 ratifiseres og skal ratifikasjonsdokumentene utveksles senest den 1 mai 1936.

Idet departementet henviser til sitt foredrag som ligger til grunn for forannevnte kgl. resolusjon og hvorav gjenpart vedliggjer, vil departementet foreslå at Stortingets samtykke til ratifikasjon av ovennevnte konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll innhentes.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om samtykke til at følgende mellom Norge og Finland 5 november 1935 undertegnede konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll ratifiseres for Norges vedkommende

- I. Konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellom de to riker,
- II. en til nevnte konvensjon hørende arbeidsbeskrivelse for reingjerder mellom Norge og Finland,
- III. en til nevnte konvensjon hørende slutningsprotokoll.

Om godkjenning av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

VI HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte følgende beslutning:

Stortinget samtykker i at følgende mellom Norge og Finland 5 november 1935 underskrevne konvensjon med arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll ratifiseres for Norges vedkommende.

- I. Konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellom de to riker.
  - II. en til nevnte konvensjon hørende arbeidsbeskrivelse for reingjerder mellom Norge og Finland.
  - III. en til nevnte konvensjon hørende slutningsprotokoll.
- Utenriksdepartementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 9 januar 1936.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Bilag.

Om fullmakt for sendemann Jakhelln til å underskrive en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellom de to riker.

Utenriksdepartementets foredrag av 18 oktober 1935, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av utenriksminister Halvdan Koht.)

Den 1 januar 1923 trådte i kraft den nugjeldende konvensjon mellom Norge og Finland av 3 mars 1922 om overensstemmende tiltak mot at rein kommer over grensen mellom de to riker.

Konvensjonen gir adgang til å inndra en tiendedel av den rein som kommer over grensen og dessuten mange nok rein til å dekke forvoldt skade og omkostninger påført det offentlige. Dette systemet blev dog gjort mer elastisk og mer høvelig til tillempeing efter forholdene enn det tidligere i Finland anvendte, ved at det blev åpnet adgang til istedenfor å inndra selve reinen å inndra reinens verdi.

Konvensjonen inneholder også andre endringer i det tidligere fra finsk side anvendte system og innførte samarbeid mellom de to rikers myndigheter for å gjennomføre konvensjonens bestemmelser på samme tid effektivt og humant.

Med note til Norges utenriksminister av 5 september 1931 oversendte den finske

sendemann i Oslo et utkast til ny konvensjon mellom Norge og Finland om rein i grenseområdene, idet han i noten uttalte at da det har vist sig at den nugjeldende konvensjon av 3 mars 1922 ikke har svart til de vonene en hadde funnet grunn til å stille til den, vilde hans regjering foreslå at konvensjonen blev avløst av en konvensjon i samsvar med nevnte utkast.

Efter at saken hadde vært forelagt Landbruksdepartementet, blev det i skrivelse fra Norges utenriksminister til den finske sendemann av 3 september 1932 meddelt at Norges regjering fant av ymse grunner ikke å kunne gå med på det finske utkast, men at regjeringen hvis Finnlands regjering ønsket det, var villig til å opta forhandling om ny renbeiteoverenskomst. Det blev tillagt at man fra norsk side vilde finne det formålstjenlig at forhandling i tilfelle blev ført muntlig direkte mellom forhandlere opnevnt av hver av de to regjeringer.

I skrivelse av 10 september 1932 med-

Om godkjennelse av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

delte den finske sendemann at den finske regjering var enig i forslaget om å opnevne forhandlere.

Ved kgl. resolusjon av 30 september 1932 blev derefter som forhandlere fra norsk side opnevnt 1. Høiesterettsdommer J. Rivertz og 2. Fylkesmann H. Lund.

Fra finsk side blev opnevnt minister, dr. Ö. Elfving og vicehäradshövding I. Itkonen. De norske og de finske forhandlere hadde møte i Helsingfors 2—10 november 1932.

I tiden 25 mars—28 april 1933 foretok den ene norske forhandler, fylkesmann Lund en reise i grenseområdene og konfererte derunder med fylkesmannen i Finnmark, vedkommende norske lensmenn, forskjellige samer og andre interesserte. Under denne reisen hadde fylkesmann Lund møte i Kautokeino også med den finske forhandler minister Elfving, og de foretok sammen befarings- og strekningen fra Kautokeino til Karasjokk og Polmak.

Ved kgl. resolusjon av 28 juli 1933 blev byråchef i Landbruksdepartementet J. Røstøen opnevnt som sakkyndig rådgiver for den norske reinbeitedelegasjon.

I tiden fra førstningen av august til de første dagene av september 1933 foretok den norske delegasjon en reise til Troms og Finnmark. Høiesterettsdommer Rivertz hadde derunder i tiden 6—11 august konferanser med lappfogden i Troms, lensmennene i Lyngen og Skjervøy og med fjellfinner. Den 14 august 1933 møttes de norske og de finske delegerte i Karasjokk og holdt møter der 14—17 august. Fra Karasjokk reiste delegasjonene til Polmak og foretok i fellesskap en reise til grensen ved Polmakvatn. Delegasjonene holdt fram med møtene sine i Aleknjarg 19 august, på Kirkenes 22 og 23 august, i Linhamar i Petsamo den 25 og 26 august 1933. Som resymé av de meningsuttalelser som var kommet fram under disse forhandlingene, vedtok begge delegasjonene i møte den 26 august 1933 en slutningsprotokoll. I denne tilrådte de å sette op reingjerder langs den største del av grensen mellom Finnmark fylke og Finland der den ikke dannes av elvene Skietsamjok (nedenfor Njullasjoks munning), Annarjok, Tana og Pasvik.

Den norske og den finske delegasjon holdt derefter sammøter i Oslo i tiden 6—24 februar 1934 og blev enig om et foreløbig utkast til en konvensjon om tiltak mot at rein går over grensen mellom de to land.

I tiden 9—24 april 1934 foretok den norske delegasjon en reise i Nord-Sverige og i Troms for å studere reingjerder.

Sluttelig hadde den norske og den finske

delegasjon sammøte i Helsingfors i tiden 27 august—15 september 1934 og i Stockholm i tiden 9—14 mai 1935. De to delegasjoner kom da til enighet om et utkast til konvensjon om tiltak mot at rein kommer over grensen mellom de to riker, med en dertil knyttet arbeidsbeskrivelse for de gjerder de var blitt enige om å bygge, og en slutningsprotokoll med angivelse av forutsetningene for de to lands forpliktelser vedrørende gjerdebyggingen.

Gjenpart av nevnte utkast til konvensjon, arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll medfølger.

Konvensjonen inneholder 4 kapitler omfattende tilsammen 35 paragrafer.

Kapitel I omfatter § 1 og angår reinens bevoktning.

Kapitel II omfatter §§ 2—14 og angår reingjerder.

Kapitel III omfatter §§ 15—28 og angår reins grenseovergang m. v.

Kapitel IV omfatter §§ 29—35 og inneholder forskjellige bestemmelser.

I § 1 bestemmes at de norske og de finske reineiere skal være forpliktet til å vokte sine rein, så det såvidt mulig undgås at de kommer over riksgrensen.

§ 2 bestemmer at for å hindre at rein kommer over riksgrensen, skal det opføres og vedlikeholdes gjerder på følgende strekninger:

1. Fra fjellet Halde ved grenserøs nr. 304 til røs nr. 310.
2. Fra røs nr. 321 til Njullasjokkas sammenløp med Skietsamjokka og i tilknytning til dette gjerde et tverrgjerde fra røs nr. 321 i sydlig retning i en lengde av 5 km.
3. Fra Tanaelven ved røs nr. 343 til Pasvikelven ved røs nr. 354.
4. Fra røs nr. 361 til Engelskgammen ved Grense-Jakobselv (ca. 11,7 km. i luftlinje fra røs nr. 363).

Gjerdene skal følge riksgrensen, men kan avvike fra den der det er nødvendig for å undgå uforholdsmessige utgifter til opførelsen eller vedlikeholdet eller for å trygge effektiviteten.

På strekningen nordfor Sandvasselvens sammenløp med Grense-Jakobselv skal det under nr. 4 nevnte gjerde opføres på den finske side av sistnevnte elv.

§ 3 bestemmer at på de i § 2 nevnte gjerdestrekninger trer i alle spørsmål (som omhandles i denne konvensjon) gjerdelinjen istedenfor riksgrensen. Dette gjelder dog ikke det i § 2 under nr. 2 nevnte tverrgjerde.

I § 4 bestemmes at gjerdene skal opføres overensstemmende med den arbeidsbeskrivelse som er tilknyttet denne konvensjon.

Om godkjennelse av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

§ 5 bestemmer at omkostningene ved opførelsen og vedlikeholdet av gjerdene utredes med en halv-del av hvert av de to riker.

Finland overtar opførelsen og vedlikeholdet av gjerdene og garanterer at Norges andel av utgiftene ved opførelsen av nedennevnte gjerder ikke skal overskride følgende beløp:

For gjerdet fra fjellet Haldde ved røs nr. 304 til grenserøs nr. 310 Fmk. 557 000.

For gjerdet fra røs nr. 321 til Njullasjokkas sammenløp med Skietsamjokka og det til dette knyttede tvergjerde Fmk. 822 000.

For gjerdet mellom Tanaelven ved røs nr. 343 til Pasvikelven ved røs nr. 354 Fmk. 1 032 000.

For gjerdet mellom røs nr. 361 til Engelskammen Fmk. 184 000.

§ 6 inneholder bestemmelse om at av de i § 2 nevnte gjerder skal først opføres nr. 2, derefter i rekkefølge nr. 1, nr. 3, og nr. 4. Opførelsen skal være påbegynt senest innen utgangen av året 1939 og være tilendebragt innen utgangen av året 1944.

§ 7 bestemmer at den finske regjering skal meddele den norske regjering hvem der er ansvarshavende for gjerdebyggingen og for vedlikeholdet.

§ 8 bestemmer at trematerialer som anvendes til gjerdet, må på forhånd være besikket og godkjent av en tilsynsmann som blir opnevnt av den norske regjering.

Anskaffelse av andre materialer til gjerdet skjer på grunnlag av tilbud som også leverandører fra Norge skal ha anledning til å inngi. Før tilbud antas, må det være godkjent av den norske tilsynsmann.

Nekter tilsynsmannen å godkjenne trematerialer eller antagelse av tilbud, kan Finland forelegge spørsmålet for en av den svenske regjering opnevnt sakkyndig til endelig avgjørelse.

§ 9 inneholder bestemmelser om den norske tilsynsmanns adgang til å føre kontroll med gjerdebyggingen.

§ 10 bestemmer at Finland skal ved hvert års utgang sende opgave til Norge over det beløp som i vedkommende år er gått med til gjerdebygging. Halvdelen av beløpet skal Norge foreløpig refundere, men det endelige oppgjør for hvert enkelt gjerde skjer på grunnlag av nøiaktig regnskap.

§ 11 bestemmer at Norges halvdel av utgiftene til gjerdenes vedlikehold skal refunderes ved hvert års utgang etter behørig regnskap. I utgiftene må ikke inngå godtgjørelse til offentlige tjenestemenn for reiser som har hatt noe annet øiemed enn tilsyn med gjerdet eller for hvilke de på annen måte får godtgjørelse av det offentlige.

Det påligger vedkommende lensmenn i begge riker på sine reiser ved grensen å føre tilsyn med gjerdene.

Ifølge § 12 skal ved gjerdenes opførelse arbeidere fra Norge ha adgang til å delta i arbeidet i samme antall og på samme vilkår som arbeidere fra Finland.

I § 13 bestemmes at fra det nordlige endepunkt av det i § 2 nr. 4 nevnte gjerde, skal hvert av de to riker på sitt område for egen regning opføre og vedlikeholde gjerder som hindrer at rein fra det ene rike kommer inn på det annet rikes område.

I § 14 bestemmes at på de strekninger av grensen hvor gjerde ikke opføres i henhold til § 2, skal det være hvert av rikene tillatt å opføre og vedlikeholde gjerder for egen regning. Dog må sådant gjerde ikke uten tillatelse av det annet rike opføres på dettes område i større avstand fra riksgrensen enn 100 meter.

§ 15 bestemmer bl. a. at hvis norsk rein kommer inn på finsk område eller finsk rein inn på norsk område, skal vedkommende lensmann i det rike hvor reinen ulovlig oppholder sig, når han ved selvsyn har bragt forholdet på det rene, i overvær av et vidne foreta så nøiaktig optelling av dyrene som mulig.

Foreligger der begrunnet tvil om hvorvidt reinen er hjemmehørende i det annet rike, kan nedskytning finne sted i den utstrekning det er nødvendig for å avgjøre dette.

Er det voldt skade som etter § 22 er gjenstand for erstatning, skal lensmannen fastsette erstatningens størrelse.

§ 16 bestemmer at hvis omstendighetene gjør det hensiktsmessig, kan vedkommende lensmann drive reinen tilbake over grensen og frem til den nærmeste reineier eller reingjeter som har rein til bevoktning. Sådanne reineier eller reingjeter er pliktig til å motta reinen. Er reinen fulgt av reineier eller reingjeter, plikter denne å hjelpe til ved utdrivingen.

I § 17 bestemmes at når det på den i § 15 omhandlede måte er konstatert at rein hjemmehørende i det ene rike er kommet inn på det annet rikes område, skal lensmannen snarest mulig sende melding herom til vedkommende lensmann i reinens hjemland.

§ 18 bestemmer at hvis reinen ikke overensstemmer med § 16 er drevet tilbake til det rike hvor den hører hjemme, plikter vedkommende lensmann i reinens hjemland så snart han har mottatt den i § 17 omhandlede melding, å sørge for at reinen blir avhentes uten opphold.

Må utskilling avholdes, skal reinen avhentes til den for utskillingen fastsatte tid.

§ 19 angår utskilling av rein.

Om godkjennelse av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

§ 20 bestemmer at vedkommende fylkesmann i Norge og vedkommende landshøvding i Finland kan bemyndige en eller flere pålitelige personer til på lensmannens vegne å utføre det som i §§ 15—19 er pålagt denne.

§ 21 bestemmer at når det overensstemmende med § 17 er sendt melding om ulovlig reinbeiting, har det land som reinen er kommet inn i, rett til å kreve som betaling for det ulovlige opphold 12 0/0 eller hvis reinen er påtruffet i tiden 1 november—1 mai, 8 0/0 av verdien av de optalte dyr.

Har nedskyting funnet sted, kommer verdien av de nedskudte dyr til fradrag i betalingen.

§ 22 inneholder bestemmelse om at skade voldt det ene rikets innvånere av rein hjemmehørende i det annet rike eller av reinens eiere eller gjeter, skal erstattes.

Ifølge § 23 skal omkostninger som voldes ved tjenestemenns reiser og forføininger i anledning av reins overskridelse av grensen, erstattes med det beløp som i Norge fastsettes av fylkesmannen og i Finland av landshøvdingen, dog ikke med mere enn 5 0/0 av de optalte reins verdi.

§ 24 bestemmer at hvis antallet av de på samme dag optalte rein i åke overstiger 10, kommer bestemmelsene i §§ 18, 21 og 23 ikke til anvendelse.

§ 25 inneholder bestemmelse om at den verdi, hvorefter den i § 21 fastsatte betaling og den i § 23 omhandlede erstatning skal beregnes, fastsettes for hvert kalenderår før årets begynnelse av vedkommende fylkesmann i Norge og av vedkommende landshøvding i Finland på grunnlag av de reinpriser som var gjeldende i første halvdel av desember måned.

§ 26 bestemmer at fylkesmannen i Norge og landshøvdingen i Finland skal fastsette de beløp som skal betales i henhold til § 21 samt at disse beløp og erstatninger etter §§ 22 og 23 skal utredes av offentlige midler, i det rike hvor reinen er hjemmehørende.

§ 27 inneholder bestemmelser angående lensmennenes bokførsel av hvad der er passert ved vedkommende reins grenseoverskridelse.

§ 28 bestemmer at utskrifter av den i § 15 omhandlede protokoll og av den i § 27 omhandlede bok skal sendes i Norge til fylkesmannen og i Finland til landshøvdingen og at disse skal sende hverandre gjenpart av de mottatte utskrifter.

§ 29 inneholder særskilte bestemmelser om kjøre- og trekkrein samt om adgang til på visse områder å benytte det annet rikets flytteveier.

§ 30 gir bestemmelse om de to rikers gjen-

sidige adgang til å få fortegnelse over de i det annet rike registrerte reinmerker.

§ 31 inneholder straffe- og erstatningsbestemmelser vedrørende forsetlig eller uaktsom beskadigelse av de i § 2 nevnte gjerder eller åpning av grinn i disse.

§ 32 angår voldgift i tilfelle av tvist om forståelsen eller anvendelsen av denne overenskomst m. v.

§ 33 bestemmer at konvensjonen skal ratifiseres, samt at ratifikasjonsdokumentene skal utveksles senest 1. mai 1936.

§ 34 inneholder bestemmelse om at konvensjonens kap. II og den dertil knyttede arbeidsbeskrivelse samt at bestemmelsene i konvensjonens § 32, forsåvidt angår de tvister som er omhandlet i denne paragrafs annet ledd, trer i kraft ved ratifikasjonsdokumentenes utveksling.

Konvensjonens øvrige bestemmelser trer i kraft 1 januar etterat den finske regjering har meldt til den norske regjering at opførelsen av de i § 2 nevnte gjerder er tilendebragt, dog senest 1 januar 1945. Konvensjonen skal gjelde i ti år regnet fra det tidspunkt den i sin helhet er trådt i kraft. Hvis den ikke er blitt opsagt innen to år før utløpet av nevnte tidsrum, gjelder den ytterligere ti år og skal senere ansees forlenget for ti år ad gangen, hvis den ikke innen to år før utløpet av den nærmest foregående tiårsperiode er opsagt.

§ 35 bestemmer at fra den dag denne konvensjon trer i kraft, opheves reinbeitikonvensjonen mellom Norge og Finland av 3 mars 1922.

Den til konvensjonen knyttede arbeidsbeskrivelse inneholder detaljerte bestemmelser om hvorledes reingjerdene skal bygges.

I Slutningsprotokollen er det bestemt at det er en forutsetning for den av Finland ved konvensjonens § 5 overtatte garanti mot overskridelse av de der nevnte byggesummer, at materiell og arbeidspriser i byggetiden ikke blir vesentlig høiere enn de er ved konvensjonens avslutning. Det er videre en forutsetning, såvel for Finlands garanti som for Norges plikt til å utrede halvdel av byggeomkostningene, at det etter konvensjonens avslutning ikke inntreer vesentlig forandring i det innbyrdes forhold mellom de to rikers valuta.

I tilfelle av at noen av disse forutsetninger skulde svikte, har det rike som vilde bli skadelidende ved oprettholdelse av overenskomsten om gjerdebyggingen, rett til å kreve

Om godkjenning av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

overenskomsten suspendert inntil det ved forhandling mellom rikene blir oppnådd enighet om å fortsette gjerdebyggingen.

Det nevnte konvensjonsutkast er av Utenriksdepartementet blitt forelagt for Landbruksdepartementet til uttalelse.

Landbruksdepartementet har i anledning herav i skrivelse til Utenriksdepartementet av 10. september d. å. uttalt følgende:

«Med det ærede Departements skrivelse av 31. mai d. å. er oversendt hertil til uttalelse det utkast til ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Finland som de norske og finske forhandlere er blitt enige om. Den nu gjeldende konvensjon mellom Norge og Finland angående overensstemmende forholdsregler til forebygging av at rein kommer over grensen mellom de to riker er av 3. mars 1922. Konvensjonen er dog ikke gjeldende for hele grensen. I henhold til bestemmelse i dens § 24 skal konvensjonen mellom Norge og Russland av 1826 dens art. 8 fremdeles gjelde på strekningen mellom Mutkavarre og Jakobselvs utløp. Konvensjonen av 1922 begynner med å fastslå det prinsipp at norske og finske reieiere skal være pliktig til å vokte sine rein således at det såvidt mulig undgås at de overskrider riksgrensen mellom Norge og Finland. Hvis grenseoverskridelse finner sted, kan 10 % av reinen inndras enten ved nedskytning eller ved inndragning i verdi. Dette siste skjer på grunnlag av en av fylkesmannen i Finnmark og landshøvdingen i Uleåborg fastsatt middelpriis for rein. Er antallet av de ved samme leilighet påtrufne rein over 300, kan der dog av det overskridende antall kun inndras 5 %. Ved siden av inndragningen skal der betales erstatning for den skade som reinen har voldt og erstatning for de omkostninger som er voldt ved den ulovlige beiting. Omkostningsansvaret er dog begrenset til 5 % av de innkomne dyrs verdi. Det økonomiske mellemværende mellom landene i anledning av inndragninger m. v. gjøres op på grunnlag av halvårsopgaver som utveksles mellom fylkesmannen i Finnmark og vedkommende finske landshøvding. Krav fra det ene land dekkes av offentlige midler i det annet land, som selv må søke refusjon hos vedkommende reieiere.

Ved siden av bestemmelser om inndragning inneholder konvensjonen også bestemmelser om utdrivning av rein. Utdrivningsbestemmelsene har dog praktisk talt aldri vært bragt i anvendelse. Grunnen hertil er den at den finske rein stort sett kun holder til ved den norske grense på sommertid. Det er da inn-

trengen i Norge av finsk rein finner sted. De distrikter som da blir utsatt for ulovlig reinbeitning, er de områder som er reservert for den norske rein til vinterbeite. På sommertid oppholder de norske fjellsamer og deres rein sig meget langt fra disse trakter. Hovedregelen vil derfor være den at der på den tid den finske rein trenger inn i Norge, ikke her i landet — med rimelige utgifter — kan skaffes den nødvendige assistanse til utdrivning av reinen. Det opsyn som har vært ført med dette forhold, har innskrenket sig til det som har kunnet utøves under lensmennenes grensereiser, og under disse reiser har det ikke vært mulig for lensmennene å ha med den nødvendige assistanse for å foreta utdrivning.

Det leilighetsvise tilsyn som har vært ført, er ikke tilstrekkelig til at man derav kan trekke noen slutning angående omfanget av den ulovlige beiting som har foregått. Av de mottatte reiseinnberetninger fremgår imidlertid at i 10-året 1. januar 1923 til ut året 1932 har lensmennene i Kautokeino, Karasjøkk og Polmak tilsammen påtruffet ialt ca. 17 000 finske rein på norsk område. Det antall norske rein som i samme tidsrum er påtruffet av de finske myndigheter, andrar til ca. 3 000. Av de foran nevnte herreder er det Kautokeino som har vært mest utsatt for ulovlig finsk reinbeitning.

Hvorledes forholdet gjensidig har vært med hensyn til ulovlig beiting på området østenfor Polmakvatnet og særlig i Sør-Varanger herred har man ingen oversikt over. Etter stiltiende overenskomst mellom de lokale myndigheter på begge sider av grensen har konvensjonen her ikke vært bragt i anvendelse. Herav kan antagelig sluttes at grenseoverskridelsene på begge sider har vært omtrent like store.

På dette område av grensen har for øvrig norske rein holdt til såvel sommer som vinter. Det gamle forbud mot sommerbeite i disse strøk har hittil ikke vært overholdt.

Konvensjonen av 1826 der som nevnt gjelder for strekningen fra Mutkavarre, bestemmer: «at de Rensdyr og andre Huusdyr som hændelsesviis kunne have forvildet sig og komme over paa fremmed Territorium, skulle uden nogen Vanskelighed tilbageleveres til deres Eiere.»

De forhandlinger mellom landene hvis resultat fremgår av det foreliggende forslag til ny reinbeitekonvensjon, blev påbegynt efter anmodning fra Finland. Det foreliggende utkast til ny konvensjon adskiller sig i en ganske vesentlig grad fra den gjeldende konvensjon. Det foreliggende utkast har for øie:

Om godkjennelse av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

1. såvidt mulig å hindre grenseoverskridelser og — om overskridelse har funnt sted — da
2. å søke å få bragt det ulovlige forhold til ophør så snart som mulig.

For å hindre grenseoverskridelser er der i utkastet foreslått opført gjerder på nærmere angitte områder og i en samlet lengde av ca. 390 km. I motsetning til våre naboland har man her i landet svært liten erfaring i bygging og vedlikehold av reingjerder. Bortsett fra Skipaguorragjerdet er der neppe opført et reingjerde her i landet for offentlig regning. På bakgrunn herav synes det gjerdeforslag som her foreligger, å være meget omfattende. Det må imidlertid erindres at de to landes interesser ikke faller sammen og at de gjerdestrekninger som er foreslått, er de som må tas med hvis begge landes interesser i rimelig utstrekning skal tilgode-sees.

Ser man saken fra et reindrifftsstandpunkt, er det ikke tvilsomt at opførelse av gjerder i den utstrekning som foreslått, er å anbefale. De samme grunner som ledet til at man etter grensesperringen fant det nødvendig å forby norsk reinbeitning på sommertid i de indre trakter av Finnmark, gjør det nu særdeles ønskelig at der opføres gjerder for å hindre at finsk rein på sommertid streifer inn på disse områder. Det er innkommet mange og sterke klager over den skade som den ulovlige finske reinbeitning volder på de norske mosemarker. Eksempelsvis hitsettes følgende uttalelse fra reiseinnberetning avgitt av lensmannen i Kautokeino.

Fra reise i august—september 1932.

«I alle de år jeg har vært med på grense-reiser så har jeg ikke sett at mosemarkene har vært så optråkket og avbeitet som i år. Det kan være et spørsmål hvor lenge mosemarkene kan tåle denne sterke påkjønning. Vinterbeitemarkene som våre egne flyttsamer benytter står i fare og bør vernes om.»

Fra reise i juni—juli 1932:

«Mosemarkene var avbeitet, optråkket og på sine steder helt ødelagt på strekningen Avzsesuppedak til Njullusavzze.»

Fra reise i september 1931:

«På den idag befarte strekning er så meget optråkket og avbeitet at mosemarkene er så godt som ødelagt for vinterbeiting.»

Uttalelser i samme art fremkommer også i reiseinnberetninger fra de senere år.

Av disse og lignende uttalelser fra andre befaringer fremgår det at den gjeldende konvensjon ikke er tilstrekkelig til å beskytte de interesser Norge har i denne sak. Det er

ikke nok at det økonomiske mellomværende mellom landene på grunnlag av den gjeldende konvensjon går i Norges favør. De reelle interesser ligger her i å værne de norske vinterbeitemarken mot reintråkk på sommertid. Dette spørsmål må tillegges en ganske vesentlig betydning, når man erindrer at reinmosens gjenveksttid i disse strøk i all fall ikke er under 30 år og at Kautokeino, Karasjokk og Polmak kommuner for den alt overveiende del er avhengig av reindrift.

Den gjerdetype som forhandlerne har foreslått, er resultatet av inngående undersøkelser og konferanser med sakkyndige på dette område i Sverige. Nærværende departement går etter dette ut fra at den foreslåtte gjerdetype er heldig og etter de erfaringer som foreligger fra Sverige, skulde man ha grunn til å tro at gjerder av den foreslåtte type vil danne effektiv hindring mot at rein overskrider grensen. Etter forslaget skal såvel bygningen som vedlikehold av gjerdene overtas av Finland, dog således at arbeidere fra Norge skal ha anledning til å delta i samme antall og på samme vilkår som arbeidere fra Finland. Videre er det forbeholdt de norske myndigheter en inngående kontroll med materialene og med gjerdebygningen. Slik som forholdene på den vesentlige del av de foreslåtte gjerdestrekninger ligger an, vil spesielt all transport som regel falle betydelig dyrere i Norge enn i Finland. Der har her vært satt op kalkyler for bygning av disse gjerder og med det resultat at det ikke vil være mulig, med de priser og omkostninger som man her må regne med, for norsk regning å få disse gjerder opført for den pris for hvilken den finske stat har påtatt sig å opføre dem. Etter utkastets § 5 er Norges andel av opførselsutgiftene opad begrenset til 2 595 000 finske mark. Etter dagens kurs omkring kr. 233 000.

Utkastets § 6 forutsetter at opførelsen skal strekke sig over et tidsrum av 6 år. Den gjennomsnittlige årlige bevilgning som trenges i byggeperioden, skulde da bli omkring kr. 40 000. Utenom dette kommer den på Norge fallende del av utgiftene ved opstikningen av gjerdelinjen. Sammenlignet med utgiftene for øvrig ved gjerdet vil dog dette beløp bli helt ubetydelig.

Det som man for tiden savner helt erfaring for, er hvad vedlikeholdet av gjerdene år om annet vil koste. De opplysninger man under forhandlingene har fått fra Sverige, går imidlertid ut på at det her antagelig ikke er grunn til å frykte for særlig store utgifter.

Foruten de fellesgjerder som omhandles i konvensjonsutkastet, skal etter utkastets § 13 hvert av rikene på eget område og for egen

Om godkjenning av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

regning opføre gjerde som hindrer at reinen kommer ned i Grense-Jakobselvdalen. Av hensyn til jordbruket er det nødvendig at reinen her holdes vekk fra dalbunnen og et fellesgjerde i nærheten av riksgrensen lar sig derfor ikke etablere her. På norsk side vil det her bli tale om gjerde tvers over enkelte skar. Av Stortinget blev for en del år tilbake bevilget et bidrag på kr. 4 000 til sperregjerde i dette strøk. Av forskjellige grunner er dette gjerde ennå ikke opført, men der er innkjøpt materialer (tråd og stolper) for det bevilgede statsbidrag. Disse materialer vil i all fall i noen grad bli brukt i de gjerder det her gjelder.

Nærværende departement finner å kunne slutte sig til de bestemmelser som er foreslått i det foreliggende utkast til slutningsprotokoll i tilfelle av uforutsette forandringer med hensyn til materiale og arbeidspriser eller med hensyn til forholdet mellom de to rikers valuta skulde inntreffe i byggetiden.

Til arbeidsbeskrivelsen for gjerdene har man ingen bemerkning å gjøre.

Også det foreliggende utkast til ny reinbeitekonvensjon oprettholder bestemmelsen om at reiene skal være forpliktet til å vokte sine rein så det såvidt mulig undgås at de kommer over riksgrensen. I utkastets kap. 3 er fastsatt nærmere bestemmelser for det tilfelle at grenseoverskridelse allikevel har funnet sted. Prinsippet ved disse bestemmelser er at det skal erlegges betaling for det ulovlige ophold, se utkastets § 21. Når det her er fastsatt forskjellige satser for betaling for ulovlig reinbeite på sommertid og på vintertid, er dette begrunnet i at skaden på beitemarkene vil være større på sommertid enn på vintertid. Som foran nevnt er det de norske reins vinterbeitemarker som utsettes for ulovlig finsk reinbeitning på sommertid. Fra bestemmelsen om betaling inneholder dog utkastets § 24 en vesentlig undtagelse, idet det her fastsetter at hvis antallet av de på samme dag optalte rein ikke overstiger 10, kommer bl. a. bestemmelsen om betaling ikke til anvendelse. Departementet finner denne bestemmelse rimelig. At en enkelt streifrein kan forville sig inn på det annet rikes område, vil i almindelighet være forholdsvis undskyldelig og den skade som forvoldes ved noen enkelte reins beitning, vil regelmessig ikke være så stor at den gir grunn til særlige foranstaltninger. På den annen side er i konvensjonsutkastet ikke medtatt noen bestemmelser svarende til bestemmelsen i annet avsnitt av § 2 i den nugjeldende reinbeitekonvensjon, hvorefter betalingsprosenten for

ulovlig reinbeitning synker med stigende reinantall. Departementet er enig i at en slik bestemmelse ikke bør medtas. Når store reinflokker kommer over grensen, vil dette som regel være begrunnet i at vedkommende reinvoktere ikke har vært tilstrekkelig omhyggelig i sin bevoktning og noen grunn til at betalingsprosenten i så fall skal være synkende, kan nærværende departement ikke finne at det er.

Av utkastets øvrige bestemmelser vil departementet spesielt henlede oppmerksomheten på bestemmelsen i § 18 hvorefter vedkommende lensmann i reinens hjemland så snart han har mottatt den i § 17 omhandlede melding, plikter å sørge for at reinen blir avhentet uten ophold. Nærværende departement anser denne bestemmelse for å være en av de viktigste i utkastet. Som foran nevnt medfører den nuværende konvensjon at der blir erlagt betaling for ulovlig beite, men konvensjonen har ingen effektive bestemmelser som medfører at den ulovlige beitning hurtigst mulig blir bragt til ophør. Utdrivning er som foran nevnt av praktiske grunner ikke gjennomførbar og resultatet er derfor blitt at den ulovlig beitende rein selv efter at inndragning er foretatt, er blitt gående på ulovlig område til vesentlig skade for de norske mosemarker. En plikt for myndighetene i reinens hjemland til uten ophold å sørge for avhentning av reinen vil medføre en endring av dette forhold. I motsetning til utdrivning er også bestemmelser om avhentning praktisk gjennomførbar. I den tid de finske rein ulovlig kommer inn i Norge, oppholder de finske fjellsamer med sine reinhunder sig i umiddelbar nærhet av den norske grense. På den annen side er forholdet det at på den tid norske rein kan tenkes å trenge inn i Finland, holder de norske fjellsamer til i nærheten av den norsk-finske grense. Der vil således ingen vanskelighet være for vedkommende lensmann ved å få den fornødne kyndige assistanse til avhentning av reinen. Som regel vil vel forøvrig forholdet arte sig slik at lensmannen påser at reinens eier avhenter den. For å fremtvinge snarlig avhentning er der i siste punktum av § 21 bestemt at forholdet blir å betrakte som ny grenseoverskridelse hvis reinen påtreffes i riket efter at 20 dager er forløpet fra avsendelsen av den i § 17 omhandlede melding.

Den omstendighet at konvensjonsutkastet bygger på avhentning av rein, medfører også at den nye konvensjon i praksis vil by på fordeler fremfor den nugjeldende konvensjon med hensyn til konstatering av reinmerker. Efter nugjeldende konvensjon skal ved inndragning samtlige reins øremerker og hår-

Om godkjennelse av en konvensjon mellom Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

merker angis. Dette har vært nødvendig av hensyn til den endelige utredelse av inn-
dragningsbeløpet m. v. Bestemmelsen om kon-
statering av merker har imidlertid i praksis
bydd på vesentlige vanskeligheter særlig når
det har vært tale om store reinflokker. Den
omstendighet at myndighetene i reinens hjem-
land pålegges plikt til å avhente reinen, med-
fører at det ikke lenger er nødvendig å op-
stille så strenge krav til konstatering av
merker, se nu konvensjonsutkastets § 15.
Det vil nu ved avhentning være anledning
til å konstatere hvem der er eiere av den
ulovlig beitende rein.

Bestemmelser om erstatning for skade og
for omkostninger inneholdes i utkastets §§ 22
og 23. Utkastet inneholder ikke bestemmelser
som svarer til reglene i nugjeldende konven-
sjon om besværing over avholdte inndrag-
ningsforretninger. Etter utkastets § 26 skal
imidlertid vedkommende fylkesmann (lands-
høvding) tidligst 3 måneder etter mottagelsen
av den i § 28 omhandlede utskrift treffe be-
stemmelse om betaling m. v. Denne bestem-
melse medfører at der vil være adgang for
dem som har interesse i saken til å frem-
holde sitt syn før fylkesmannen (landshøv-
dingen) treffer sin avgjørelse.

Nærværende departement har ikke vesent-
lige bemerkninger å gjøre til konvensjons-
utkastets øvrige bestemmelser. Man er av
den oppfatning at en konvensjon overensstem-
mende med det foreliggende utkast vil by på
fordeler fremfor den gjeldende konvensjon og
at de midler som anvendes til gjerdebygning,
er nødvendige for å beskytte de norske reins

vinterbeitemarken og for å skape ro omkring
reinbeitespørsmålet på den norsk-finske grense.

Man undlater ikke å tilføie at i medhold
av den nye reindriftslov vil der nu bli truffet
bestemmelser som gjør det gamle forbud mot
sommerbeite i Sør-Varanger herred effektivt.
Når dette blir gjort, vil der heller ikke på
dette område forekomme norske rein i nær-
heten av den finske grense på sommertid og
forholdene her vil forsåvidt komme til å svare
til de som lenge har gjort sig gjeldende i
Kautokeino og Karasjokk.

Nærværende departement vil anbefale at
det foreliggende konvensjonsutkast blir god-
kjent og underskrevet.»

Under henvisning til foranstående vil Uten-
riksdepartementet tilråde at Norges sendemann
i Helsingfors Jakhelln får fullmakt til på
Norges vegne å underskrive konvensjonen
tillikemed arbeidsbeskrivelse og slutnings-
protokoll.

I henhold til det anførte skal Utenriksde-
partementet

innstille:

At Norges Sendemann i Helsingfors får
fullmakt til på Norges vegne å underskrive:

- I. en konvensjon mellom Norge og Finn-
land om forholdsregler mot at rein kom-
mer over grensen mellom de to riker.
- II. en til nevnte konvensjon hørende Arbeids-
beskrivelse for reingjerder mellom Norge
og Finland.
- III. en til nevnte konvensjon hørende Slut-
ningsprotokoll.

**Konvensjon mellom Norge og Finland om
forholdsregler mot at rein kommer over
grensen mellom de to riker.**

Hans Majestet Norges Konge og Presi-
denten for Republikken Finland,

Som har ansett det ønskelig å istandbringe
en konvensjon mellom Norge og Finland om
forholdsregler mot at rein kommer over
grensen mellom de to riker,

Har besluttet å inngå en konvensjon i
emnet og i det øiemed opnevnt til sine be-
fullmektigede:

Hans Majestet Norges Konge:

Sin overordentlige utsending og befullmek-
tigede minister i Finland *Johan Fredrik
Winter Jakhelln*,

Presidenten for Republikken Finland:
Utenriksminister *Antti Hackzell*.

**Suomen ja Norjan välinen sopimus toimen-
piteistä porojen estämiseksi kulkemasta
valtakuntain välisen rajan yli.**

Suomen Tasavallan Presidentti ja Hänen
Majesteettinsa Norjan kuningas,

jotka ovat pitäneet toivottavana, että
Suomen ja Norjan välillä aikaansaadaan
sopimus toimenpiteistä porojen estämiseksi
kulkemasta näiden valtakuntain välisen ra-
jan yli,

ovat päättäneet tehdä tätä tarkoittavan
sopimuksen ja sitä varten määränneet val-
tuutetuikseen:

Suomen Tasavallan Presidentti:

Ulkoasiainministeri *Antti Hackzellin*,

Hänen Majesteettinsa Norjan kuningas:
Suomessa olevan erikoislähettiläänsä ja täy-
sivaltaisen ministerinsä *Johan Fredrik
Winter Jakhellnin*.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

Efter å ha utvekslet sine fullmakter som blev funnet i god og behørig form, er disse befullmektigede kommet overens om følgende konvensjon:

Kapitel I.
Bevoktning.

§ 1.

Norske og finske reineiere skal være forpliktet til å vokte sine rein, så det såvidt mulig undgås, at de kommer over riksgrensen.

Kapitel II.
Gjerder.

§ 2.

For å hindre at rein kommer over riksgrensen, skal det opføres og vedlikeholdes gjerde på følgende strekninger:

1. Fra fjellet Halde ved grenserøs nr. 304 til røs nr. 310.
2. Fra røs nr. 321 til Njuolasjokkas sammenløp med Skietsamjokka og i tilknytning til dette gjerde et tverrgjerde fra røs nr. 321 i sydlig retning i en lengde av ca. 5 km.
3. Fra Tanaelven ved røs nr. 343 til Pasvikelven ved røs nr. 354.
4. Fra røs nr. 361 til Engelskgammen ved Grense-Jacobselv (ca. 11,7 km. i luftlinje fra røs nr. 363).

På hver av de angitte strekninger opføres gjerdene sammenhengende undtagen der hvor naturforholdene gjør gjerde overflødig.

Gjerdene skal følge riksgrensen, men kan avvike fra denne, hvor det er nødvendig for å undgå uforholdsmessige utgifter til deres opførelse eller vedlikehold, eller for å trygge deres effektivitet. Herunder skal dog iakttas, at reineierne i det ene rike ikke berøves beiteområde i vesentlig større utstrekning enn reineierne i det annet rike.

På strekningen nordenfor Sandvasselvens sammenløp med Grense-Jakobselv skal det under nr. 4 nevnte gjerde opføres på den finske side av sistnevnte elv.

§ 3.

På de i § 2 nevnte gjerdestrekninger trer i alle spørsmål som omhandles i denne konvensjon gjerdelinjen istedenfor riksgrensen. Dette gjelder dog ikke det i § 2 under nr. 2 nevnte tverrgjerde.

§ 4.

Gjerdene opføres overensstemmende med den arbeidsbeskrivelse som er knyttet til denne konvensjon.

Esitettyään toisilleen oikeiksi ja asianmukaisiksi havaitut valtakirjansa, ovat nämä valtuutetut päässeet yksimielisyyteen seuraavasta sopimuksesta:

I luku.

Paimennus.

1 §.

Suomen ja Norjan poronomistajat ovat velvolliset paimentamaan porojaan siten, että niiden kulkeminen valtakunnanrajan yli mikäli mahdollista estyy.

II luku.

Aidat.

2 §.

Porojen estämiseksi kulkemasta valtakunnanrajan yli rakennetaan ja kunnossapidetään seuraavat aidat:

1. Haltiatunturilta rajapyykin n:o 304 vaiheilta pyykkiin n:o 310.
2. Pyykistä n:o 321 Nuolasjoen ja Skietsamjoen yhtymäkohtaan sekä tähän aitaan liittyvä noin 5 km pituinen poikkiaita pyykistä n:o 321 etelään päin.
3. Tenojoesta pyykin n:o 343 luota Patsjokeen pyykin n:o 354 luokse.
4. Pyykistä n:o 361 Vuoremijoella olevan Englanninkammin luokse (linnuntietä noin 11,7 km etäisyyteen pyykistä n:o 363).

Kullekin sanotulle välille rakennetaan aidat yhtäjaksoisiksi, lukuunottamatta paikkoja, missä luonnonsuhteet tekevät aidan tarpeettomaksi.

Aidat on rakennettava valtakunnanrajalle; kuitenkin ne saavat poiketa siitä, milloin kohtuuttomien rakennus- tai kunnossapitokustannusten välttäminen tai aitojen tehokkuuden turvaaminen niin vaatii. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, etteivät toisen valtakunnan poronomistajat menetä laidunaluetta olennaisesti laajemmalti kuin toisen.

Sandvassjoen ja Vuoremijoen yhtymäkohdasta pohjoiseen rakennetaan n:o 4 kohdalla sanottu aita Suomen puolelle viimeksimainittua jokea.

3 §.

Kaikissa tämän sopimuksen alaan kuuluvissa kysymyksissä pidetään 2 §:ssä mainituilla aitajaksoilla aitalinjaa valtakunnanrajana. Tämä ei kuitenkaan koske 2 §:ssä n:o 2 kohdalla mainittua poikkiaitaa.

4 §.

Aidat rakennetaan tähän sopimukseen liittyvän työselityksen mukaisesti.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

§ 5.

Omkostningene ved opførelsen og vedlikeholdet av gjerdene utredes med en halvdel av hvert av de to riker.

Finland overtar opførelsen og vedlikeholdet av gjerdene og garanterer, at Norges andel av utgiftene ved opførelsen av nedennevnte gjerder ikke skal overskride følgende beløp:

For gjerdet fra fjellet Haldde ved grenserøs nr. 304 til røs nr. 310 Fmk. 557 000.

For gjerdet fra røs nr. 321 til Njuolasjokkas sammenløp med Skietsamjokka og det til dette knyttede tverrgjerde Fmk. 822 000.

For gjerdet fra Tanaelven ved røs nr. 343 til Pasvikelven ved røs nr. 354 Fmk. 1 032 000.

For gjerdet fra røs nr. 361 til Engelskammen Fmk. 184 000.

§ 6.

Av de i § 2 nevnte gjerder opføres først nr. 2, derefter i rekkefølge nr. 1, nr. 3 og nr. 4.

Opførelsen skal være påbegynt senest innen utgangen av året 1939 og være tilendebragt innen utgangen av året 1944.

I betimelig tid før opførelsen av hvert av gjerdene påbegynnes, skal dets gang i marken utstikkes av to kyndige menn, den ene opnevnt av den norske og den annen av den finske regjering. I tilfelle av uenighet om gjerdelinjen gjelder den mening som fører til den minste avvikelse fra riksgrensen.

Den nødvendige håndlangerhjelp antas av de to nevnte menn. Hver av disse får betaling av det rike som har opnevnt ham. De øvrige utgifter ved utstikningen deles likt mellem de to riker.

§ 7.

Den finske regjering skal meddele den norske regjering hvem som er ansvarshavende for gjerdebyggingen. Når et gjerde er ferdig, skal det meddeles hvem som er ansvarshavende for vedlikeholdet.

§ 8.

De trematerialer som anvendes til gjerdet, må på forhånd være besikket og godkjent av en tilsynsmann, som opnevnes av den norske regjering.

Anskaffelse av andre materialer til gjerdet skjer på grunnlag av anbud, som også leverandører fra Norge skal ha anledning til å inngi. Kunngjørelse om innlevering av

5 §.

Aitojen rakennus- ja kunnossapitokustannuksista kumpikin valtakunta suorittaa puolet.

Suomi ottaa aidat rakentaakseen ja kunnossapitääkseen ja takaa, ettei Norjan osuus jälempänä mainittujen aitojen rakennuskustannuksista ylitä seuraavia summia:

Haltiatunturilta rajapyykin n:o 304 vaiheilta pyykkiin n:o 310 rakennuttavan aidan osalta Smk. 557,000:—.

Pyykistä n:o 321 Nuolasjoen ja Skietsamjoen yhtymäkohtaan rakennettavan aidan sekä siihen liittyvän poikkiaidan osalta Smk. 822,000:—.

Tenojoesta pyykin n:o 343 luota Patsjokeen pyykin 354 luokse rakennettavan aidan osalta Smk. 1,032,000:—.

Pyykistä n:o 361 Englanninkammin luokse rakennettavan aidan osalta Smk. 184,000:—.

6 §.

Aidoista, jotka mainitaan 2 §:ssä, rakennetaan ensiksi n:o 2, sitten n:ot 1, 3 ja 4 tässä järjestyksessä.

Rakentaminen on aloitettava viimeistään ennen vuoden 1939 päättymistä ja sen tulee olla loppuun suoritettu ennen vuoden 1944 päättymistä.

Hyvissä ajoin ennen kunkin aidan rakentamisen aloittamista on kahden asianymärtävän miehen, joista toisen on määrännyt Suomen, toisen Norjan hallitus, maalle viitoitettava aidan suunta. Jos he ovat eri mieltä, voittaa se mielipide, joka kannattaa pienempää poikkeamista rajalinjasta.

Mainitut kaksi miestä ottavat tarpeellisen määrän apureita. Kummallekin heistä suorittaa korvauksen se valtakunta, joka hänet on määrännyt. Muista viitoituskustannuksista suorittaa kumpikin valtakunta puolet.

7 §.

Suomen hallituksen on ilmoitettava Norjan hallitukselle, kuka on aitarakennustyöstä vastaava henkilö. Kun aita on valmis, on ilmoitettava, kuka on kunnossapidosta vastaava henkilö.

8 §.

Aitaan käytettävät puuainekset on Norjan hallituksen valitseman tarkastusmiehen etukäteen tarkastettava ja hyväksyttävä.

Muiden aitarpeiden hankkiminen perustuu tarjouksiin, joiden tekemiseen myös norjalaisilla hankkijoilla tulee olla tilaisuus. Tiedotus tarjousten tekemisestä on

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

anbud skal inntas i Norsk Kunngjørelsetidende samtidig med at kunngjørelse skjer i andre land.

Før anbud antas, må det være anbefalt av den norske tilsynsmann.

Nekter tilsynsmannen å godkjenne tre-materialer eller å anbefale antagelse av anbud, kan Finland forelegge spørsmålet for en av den svenske regjering opnevnt sakkyndig til endelig avgjørelse.

§ 9.

Den norske tilsynsmann skal ha adgang til å føre kontroll med gjerdebyggingen. Han skal underrettes om alle avsluttede kontrakter og akkorder.

Finner tilsynsmannen, at gjerdebyggingen ikke skjer overensstemmende med arbeidsbeskrivelsen og på betryggende måte, eller at den medfører unødig store utgifter, kan han herom rette skriftlig henvendelse til den finske ansvarshavende for gjerdebyggingen.

§ 10.

Ved utgangen av hvert år sender Finland opgave til Norge over det beløp som i vedkommende år er gått med til gjerdebygging, derunder også renter. Halvdelen av beløpet skal Norge foreløbig refundere Finland.

Det endelige opgjør for hvert enkelt av de i § 2 nevnte gjerder skjer på grunnlag av nøiaktig regnskap, som med behørig bilag er tilstillet en av den norske regjering opnevnt revisor og godkjent av ham.

§ 11.

Norges halvdel av utgiftene til gjerdenes vedlikehold refunderes ved hvert års utgang efter behørig regnskap. I utgiftene må ikke inngå godtgjørelse for offentlige tjenstemmens reiser, som har hatt noe annet øie med enn tilsyn med gjerdet, eller for hvilke de på annen måte får godtgjørelse av det offentlige.

Det påligger vedkommende lensmenn i begge riker på sine reiser ved grensen å føre tilsyn med gjerdene og uten utgift for det annet rike å rette feil som kan utbedres uten omkostninger eller vesentlig tidsspille. Om feil som ikke kan rettes på denne måte, skal skriftlig underretning sendes til den som er ansvarshavende for gjerdets vedlikehold.

§ 12.

Ved gjerdenes opførelse skal arbeidere hjemmehørende i Norge ha adgang til å delta i arbeidet i samme antall og på samme vilkår som arbeidere hjemmehørende i Finland.

julkaistava Norsk Kunngjørelsetidende-nimisessä lehdessä samaan aikaan kuin tiedotus tapahtuu muissa maissa.

Ainoastaan Norjan tarkastusmiehen puoltamat tarjoukset voidaan hyväksyä.

Jos tarkastusmies kieltäytyy hyväksymästä puuaineksia tai puoltamasta tarjouksen hyväksymistä, on Suomella valta jättää asia Ruotsin hallituksen valitseman asiantuntijan lopullisesti ratkaistavaksi.

9 §.

Norjan tarkastusmiehen tulee saada silmälläpitää aitojen rakentamista. Hänelle on annettava tieto kaikista tehdyistä sopimuksista ja urakoista.

Jos tarkastusmies havaitsee, ettei aidan rakentaminen tapahdu työselityksen mukaisesti ja tyydyttävällä tavalla tai että siitä aiheutuu tarpeettoman suuria kustannuksia, hänellä on valta siitä kirjallisesti huomauttaa sille henkilölle, joka Suomen puolesta vastaa aitarakennustyöstä.

10 §.

Kunakin vuoden päätyttyä Suomi lähettää Norjalle ilmoituksen puheenaolevana vuonna aitarakennustyöhön kuluneesta rahamäärästä, korot siihen luettuina. Puolet tästä määrästä on Norjan toistaiseksi suoritettava Suomelle.

Lopullinen välinselvitys kunkin 2 §:sää mainitun aidan osalta erikseen perustuu tarkkaan tilitykseen, joka asianmukaisine liitteineen on toimitettu Norjan hallituksen valitsemalle tilintarkastajalle ja on hänen hyväksymänsä.

11 §.

Norjan puolisko aitojen kunnossapitomenoista suoritetaan kunkin vuoden päätyttyä asianmukaisen tilityksen nojalla. Menoihin älköön sisällyttäkö korvausta viranomaisien matkoista, joilla on ollut joku muu tarkoitus kuin aidan tarkastus tai joista he muuten saavat korvausta yleisistä varoista.

Kummankin valtakunnan asianomaisten nimismiesten tulee rajalla matkustaessaan pitää silmällä aitoja ja toiselle valtakunnalle menoja aiheuttamatta korjata sellaisia vikoja, jotka voidaan parantaa kustannuksitta ja aikaa olennaisesti hukkaamatta. Vioista, joita täten ei voida korjata, lähetetään kirjallinen selostus aidan kunnossapidosta vastaavalle henkilölle.

12 §.

Aitoja rakennettaessa tulee yhtä monen Norjasta kuin Suomestakin kotoisin olevan työmiehen saada työtä yhtäläisin ehdoin.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

§ 13.

Fra det nordlige endepunkt av det i § 2, nr. 4 nevnte gjerde til havet skal hvert av de to riker på sitt område for egen regning opføre og vedlikeholde gjerde der hvor dette efter naturforholdene er nødvendig til forebyggelse av at rein fra det ene rike kommer inn på det annet rikes område. Denne gjerdebygging skal være avsluttet innen utgangen av 1944.

§ 14.

På de strekninger av grensen hvor gjerde ikke opføres i henhold til § 2, skal det være hvert av rikene tillatt å opføre og vedlikeholde gjerde for egen regning. Dog må sådant gjerde ikke uten tillatelse av det annet rike opføres på dettes område i større avstand fra riksgrensen enn 100 meter. Også for disse gjerder gjelder bestemmelsen i § 3, første punktum.

Ennvidere skal hvert av rikene ha adgang til for egen regning å foreta forhøielse eller forsterkning av de i § 2 nevnte gjerder.

Kapitel III.

Reins grenseoverskridelse m. v.

§ 15.

Kommer norsk rein inn på finsk område eller finsk rein inn på norsk område, skal vedkommende lensmann i det rike hvor reinen ulovlig opholder sig, når han ved selvsyn har bragt forholdet på det rene, i overvær av et vidne foreta så nøiaktig optelling av dyrene som mulig. I antallet medregnes ikke årets kalver. I tiden fra og med 1. januar til og med 31. mai regnes heller ikke foregående års kalver med.

Foreligger det begrunnet tvil om hvorvidt reinen er hjemmehørende i det annet rike, kan nedskytning finne sted i den utstrekning det er nødvendig for å avgjøre dette. Såvidt mulig må kjøre- og trekkrein ikke nedskytes.

Er det voldt skade som efter § 22 er gjenstand for erstatning, skal lensmannen efter foretatt undersøkelse av skaden fastsette erstatningens størrelse. Herunder skal tas hensyn til hvorvidt rein hjemmehørende i riket har medvirket til skaden.

Det skal på stedet føres protokoll, hvori innføres resultatet av optellingen med nøiaktigst mulig angivelse av hvor og når reinen er påtruffet, samt av øremerker og hårmerker i den utstrekning hvori disse har kunnet

13 §.

N:o 4 kohdalla 2 §:ssä mainitun aidan pohjoisesta päätekohtasta mereen on kummankin valtakunnan alueelle omaan lukuunsa rakennettava aita, joka sen toimesta on myös kunnossapidettava, sellaisiin kohtiin, missä tämä luonnonsuhteet huomioonottaen on tarpeellista porojen estämiseksi kulkemasta toisesta valtakunnasta toisen alueelle. Tämän aitarakennustyön tulee olla loppuun suoritettu ennen vuoden 1944 päättymistä.

14 §.

Niille rajaosille, joille aita 2 §:n mukaan ei rakenneta, kumpikin valtakunta saa omaan lukuunsa tehdä aitoja ja pitää ne kunnossa. Sellaista aitaälköön kuitenkin toisen valtakunnan suostumuksetta rakennettako tämän alueelle kauemmaksi kuin sadan metrin päähän rajasta. Näihinkin aitoihin nähden on voimassa 3 §:n ensimmäisessä lauseessa oleva määräys.

Sen lisäksi on kummallakin valtakunnalla lupa omaan lukuunsa koroittaa tai vahvistaa 2 §:ssä mainittuja aitoja.

III luku.

Porojen rajanylitys y. m.

15 §.

Jos Suomen poroja tulee Norjan alueelle tai Norjan poroja Suomen alueelle, on asianomaisen nimismiehen siinä valtakunnassa, jossa porot luvattomasti oleskelevat, asianlaidan oman näkemänsä perusteella selville saatuaan luettava todistajan läsnäollessa porot mahdollisimman tarkoin. Tällöin ei oteta lukuun kuluvan vuoden vasoja. Tammikuun 1 ja toukokuun 31 päivän välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluetuina, ei oteta lukuun myöskään edellisen vuoden vasoja.

Jos on aihetta epäillä, ovatko porot ko-toisin toisesta valtakunnasta, voidaan niitä ampuu niin monta kuin asianlaidan toteamiseksi on välttämätöntä. Mikäli mahdollista älköön ajo- ja vetoporoja ammuttako.

Jos on syntynyt 22 §:n mukaan korvattavaa vahinkoa, tulee nimismiehen tutkituaan vahingon määrätä korvauksen suuruus. Tällöin on otettava huomioon, onko myös oman valtakunnan poroja ollut kysymyksessäolevaa vahinkoa aiheuttamassa.

Paikalla on pidettävä pöytäkirjaa, johon merkitään lukemisen tulos, ilmoittaen mahdollisimman tarkoin, missä ja milloin porot on kohdattu, sekä korva- ja karvamerkkit sikäli kuin niitä on voitu todeta. Jos poroja

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

konstateres. I tilfelle av nedskytning vedlegges avklip av øremerker av de drepte dyr. Er det voldt skade som kan kreves erstattet, skal nøiaktig beskrivelse av skadens art og omfang samt lensmannens taksering av skaden inntas i protokollen. I denne anføres, om reinen er blandet sammen med rein tilhørende landets egne innvånere.

Protokollen underskrives av lensmannen og vidnet.

§ 16.

Hvis omstendighetene gjør det hensiktsmessig, kan vedkommende lensmann drive reinen tilbake over grensen og videre frem til den nærmeste reineier eller reingjeter som har rein under bevoktning. Sådanne reineier eller reingjeter er pliktig til å motta reinen og gi skriftlig erkjennelse for mottagelsen.

Er reinen fulgt av eier eller gjeter, plikter denne å hjelpe til ved utdrivningen.

Har utdrivning funnet sted, skal opplysning herom innføres i den i § 15 omhandlede protokoll.

§ 17.

Når det på den i § 15 omhandlede måte er konstatert at rein hjemmehørende i det ene rike er kommet inn på det annet rikes område, skal lensmannen snarest mulig sende melding herom til vedkommende lensmann i reinens hjemland. Meldingen skal inneholde opplysning om det som etter §§ 15 og 16 er anført i den der nevnte protokoll. Den skal sendes ved telegram eller telefon eller, hvor dette ikke lar sig gjøre, ved brev. Skjer meldingen ved telefon, skal den snarest mulig bekreftes skriftlig.

Er reinen blandet sammen med rein tilhørende landets egne innvånere på sådan måte at lensmannen finner at utskilling må foretas, skal han i meldingen meddele dette og samtidig eller i særskilt meddelelse snarest mulig derefter fastsette tid og sted for utskillingen.

§ 18.

Er reinen ikke overensstemmende med § 16 drevet tilbake til det rike hvor den hører hjemme, plikter vedkommende lensmann i reinens hjemland, såsnart han har mottatt den i § 17 omhandlede melding, å sørge for at reinen blir avhentes uten opphold.

Må utskilling holdes, skal reinen avhentes til den for utskillingen fastsatte tid.

on ammuttu, oheenliitetään siten tapettujen eläinten korvamerkkien leikekuvat. Jos on syntynyt vahinkoa, josta voidaan vaatia korvausta, on pöytäkirjaan otettava tarkka kuvaus vahingon laadusta ja laajuudesta sekä nimismiehen arvio sen suuruudesta. Pöytäkirjassa mainitaan myös, ovatko porot sekaantuneet maan omien asukkaiden poroihin.

Pöytäkirjan allekirjoittavat nimismies ja todistaja.

16 §.

Jos olosuhteet huomioonottaen on tarkoituksenmukaista, asianomainen nimismies voi ajaa porot takaisin rajan yli ja edelleen lähimmän sellaisen poronmistajan tai paimenen luo, jolla on poroja paimennettavanaan. Tällainen poronmistaja tai paimen on velvollinen ottamaan porot vastaan ja antamaan vastaanotosta kirjallisen todistuksen.

Kun omistaja tai paimen on porojen mukana, on hän velvollinen antamaan apuaan poisajossa.

Jos porot on ajettu pois, on siitä tehtävä merkintä 15 §:ssä mainittuun pöytäkirjaan.

17 §.

Kun 15 §:ssä sanotulla tavalla on todettu, että toisesta valtakunnasta kotoisin olevia poroja on tullut toisen alueelle, on nimismiehen mahdollisimman pian ilmoitettava siitä porojen kotimaan asianomaiselle nimismiehelle. Ilmoituksessa tulee olla selostus siitä, mitä 15 ja 16 §:n mukaan on kerrottu niissä mainitussa pöytäkirjassa. Ilmoitus on lähetettävä puhelimitse tai sähkönenä taikka, ellei se ole mahdollista, kirjeessä. Kun ilmoitus tehdään puhelimitse, on se mahdollisimman pian vahvistettava kirjallisesti.

Jos porot ovat sekaantuneet maan omien asukkaiden poroihin siten, että nimismies katsoo, että on toimitettava erotus, hänen on ilmoituksessa siitä tiedoitettava sekä samalla tai mahdollisimman pian sen jälkeen eri tiedoituksella määrättävä erotuksen aika ja paikka.

18 §.

Jos poroja ei ole 16 §:n mukaisesti ajettu takaisin siihen valtakuntaan, josta ne ovat kotoisin, on porojen kotimaan asianomaisen nimismiehen, heti kun hän on saanut 17 §:ssä mainitun ilmoituksen, huolehdittava siitä, että porot viipymättä noudetaan.

Jos on toimitettava erotus, on porot noudettava erotusta varten määrättyä ajankohtana.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

§ 19.

Lensmannen på det sted hvor utskillingen skal foregå, plikter å sørge for at den kan holdes til den fastsatte tid. Eierne av den rein som den fremmede rein er blandet sammen med, er pliktig til selv eller ved stedfortreder å hjelpe til ved utskillingen.

§ 20.

Vedkommende fylkesmann i Norge og vedkommende landshøvding i Finland kan bemyndige en eller flere hederlige og pålitelige personer, som ikke har reindrift som hovednæringsvei, til på lensmannens vegne å utføre det som i §§ 15—19 er pålagt denne.

Vedkommende fylkesmann og landshøvding skal meddele hverandre de bemyndigede personers navn og adresse.

§ 21.

Når det er sendt melding overensstemmende med § 17, har det rike som reinen er kommet inn i, rett til å kreve som betaling for det ulovlige opphold 12 % eller, hvis reinen er påtruffet i tiden fra og med 1. november til og med 30. april, 8 % av verdien av de optalte dyr.

Har nedskytning funnet sted, kommer verdien av de nedskutte dyr til fradrag i betalingen.

Påtreffes reinen i riket, efterat 20 dager er forløpet fra avsendelsen av den i § 17 omhandlede melding eller, om utskilling må holdes, fra den for utskillingen fastsatte dag, blir forholdet å behandle som ny grenseoverskridelse, selv om reinen ikke har vært utdrevet eller avhentet.

§ 22.

Skade voldt det ene rikes innvånere av rein hjemmehørende i det annet rike eller av reinens eiere eller gjeterne og skade voldt staten derved at eierne eller gjeterne har tatt virke i statsskog, skal erstattes. Dog kan erstatning ikke kreves for skade i statsskog voldt av dem som har oppholdt sig i riket for å drive reinen tilbake eller for å avhente den, når det ikke er voldt større skade enn nødvendig.

§ 23.

Omkostninger som voldes ved offentlige tjenstemenns reiser, ved optelling, utdriving, bevoktning og utskilling, avgivelse av melding (§ 17) og andre forføininger i an-

19 §.

Sen paikkakunnan nimismiehen, jossa erotus on toimitettava, tulee huolehtia siitä, että se voidaan pitää määrättyä aikana. Niiden porojen omistaja, joihin vieraat porot ovat sekaantuneet, on velvollinen itse tai sijaisensa edustamana olemaan erotuksessa avullisena.

20 §.

Asianomainen Suomen maaherra ja Norjan fylkesmanni voivat valtuuttaa yhden tai useamman kunniallisen ja luotettavan henkilön, jolla poronhoito ei ole pääelinkeinona, nimismiehen puolesta suorittamaan niitä tehtäviä, jotka 15—19 §§:ien mukaan kuuluvat tälle.

Asianomaisen maaherran ja fylkesmannin tulee ilmoittaa toisilleen valtuutettujen henkilöiden nimet ja osoitteet.

21 §.

Kun 17 §:n mukainen ilmoitus on lähetetty, on sillä valtakunnalla, johon porot ovat tulleet, oikeus vaatia maksuna luvottomasta maassaolosta 12 % taikka, jos porot on kohdattu marraskuun 1 ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluettuina, 8 % luetujen porojen arvosta.

Jos poroja on ammuttu, vähennetään ammuttujen eläinten arvo maksusta.

Kun porot kohdataan valtakunnassa, sen jälkeen kun 20 päivää on kulunut 17 §:ssä mainitun ilmoituksen lähettämisestä, tai, jos on toimitettava erotus, siitä päivästä, joksi erotus on määrätty, käsitellään tilannetta uutena rajanylityksenä, vaikkapa poroja ei olisikaan ajettu pois tai noudettu.

22 §.

Vahinko, jonka toisesta valtakunnasta koitoisin olevat porot taikka niiden omistajat tai paimenet ovat aiheuttaneet toisen valtakunnan asukkaille, ja vahinko, joka on syntynyt valtiolle siten, että porojen omistajat tai paimenet ovat ottaneet puuta valtionmetsästä, on korvattava. Korvausta ei kuitenkaan voida vaatia valtionmetsässä syntyneestä vahingosta, jonka henkilöt, jotka ovat olleskelleet valtakunnassa ajaakseen takaisin tai noutaakseen porot, ovat tehneet, kun ei ole tehty suurempaa vahinkoa kuin on ollut välttämätöntä.

23 §.

Kustannukset, jotka syntyvät viranomaisien matkoista, porojen lukemisesta, poisajosta, paimentamisesta, ja erottamisesta, ilmoituksen toimittamisesta (17 §) sekä

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

ledning av reins overskridelse av grensen, erstattes med det beløp som i Norge fastsettes av vedkommende fylkesmann og i Finland av vedkommende landshøvding, dog ikke med mere enn 5 % av de optalte reins verdi.

§ 24.

Hvis antallet av de på samme dag optalte rein ikke overstiger ti, kommer bestemmelsene i §§ 18, 21 og 23 ikke til anvendelse.

I dette tilfelle kan nedskytning bare finne sted hvis det er voldt skade som efter § 22 kan kreves erstattet.

§ 25.

Den verdi hvorefter den i § 21 fastsatte betaling og den i § 23 omhandlede erstatning skal beregnes, fastsettes for hvert kalenderår før årets begynnelse av vedkommende fylkesmann i Norge og av vedkommende landshøvding i Finland på grunnlag av de priser som var gjeldende i første halvdel av desember måned. Er de av fylkesmannen og landshøvdingen fastsatte priser forskjellige, blir verdien middeltallet av disse priser.

§ 26.

Tidligst tre måneder efter mottagelsen av den i § 28, første punktum, omhandlede utskrift fastsetter vedkommende fylkesmann i Norge og vedkommende landshøvding i Finland de beløp som skal betales i henhold til § 21. Disse beløp samt erstatninger efter §§ 22 og 23 utredes av offentlige midler i det rike hvor reinen er hjemmehørende.

Ved hvert halvårs utløp skal vedkommende norske fylkesmann og finske landshøvding sende hverandre opgave over de beløp som kreves, hvorefter de skal tilstille hverandre disse.

Hvert rike avgjør for sitt vedkommende, om beløpene skal refunderes av vedkommende reineiere.

§ 27.

Det påligger vedkommende lensmann og de personer som i medhold av § 20 er bemyndiget til å handle på lensmannens vegne, å føre en av vedkommende fylkesmann eller landshøvding autorisert bok, hvori det i kronologisk orden skal innføres alt som er passert vedkommende reins grenseoverskridelse. Navnlig skal innføres:

1. ordlydende gjengivelse av melding som er sendt i henhold til § 17, med nøiaktig angivelse av når og på hvilken måte den er sendt;

muista porojen rajanylityksen aiheuttamista toimenpiteistä, on korvattava. Kustannusten määrän, mikä kuitenkin saa olla enintään 5 % luettujen porojen arvosta, vahvistaa Suomessa asianomainen maaherra ja Norjassa asianomainen fylkesmanni.

24 §.

Jos samana päivänä luettuja poroja on enintään kymmenen, ei 18, 21 ja 23 §:n määräyksiä sovelleta.

Tässä tapauksessa voidaan poroja ampua ainoastaan, jos on syntynyt vahinkoa, josta 22 §:n mukaan voidaan vaatia korvausta.

25 §.

Sen arvon, jonka mukaan 21 §:ssä määrätty maksu ja 23 §:ssä mainittu korvaus lasketaan, vahvistavat kutakin kalenterivuotta varten ennen sen alkua asianomainen Suomen maaherra ja Norjan fylkesmanni joulukuun alkupuoliskon aikana vallinneiden poronhintojen perusteella. Jos maaherran ja fylkesmannin vahvistamat hinnat ovat erilaiset, on arvona oleva näiden hintojen keskiarvo.

26 §.

Aikaisintaan kolme kuukautta 28 §:n ensi lauseessa mainitun otteen saapumisesta vahvistaa asianomainen maaherra Suomessa ja asianomainen fylkesmanni Norjassa ne rahamäärät, jotka 21 §:n nojalla on maksettava. Nämä rahamäärät sekä 22 ja 23 §:n mukaiset korvaukset suoritetaan sen valtakunnan yleisistä varoista, josta porot ovat kotoisin.

Kunakin vuosipuoliskon päätyttyä tulee asianomaisen Suomen maaherran ja asianomaisen Norjan fylkesmannin lähettää toisilleen ilmoitukset velottavista rahamääristä, minkä jälkeen heidän on nämä toimitettava toisilleen.

Kumpikin valtakunta ratkaisee omalta osaltaan, onko rahamäärät perittävä asianomaisilta poronomistajilta.

27 §.

Asianomaisen nimismiehen ja niiden henkilöiden, jotka 20 §:n nojalla on valtuutettu toimimaan nimismiehen puolesta, tulee pitää asianomaisen maaherran tai fylkesmannin sinettisiteellä varustamaa kirjaa, johon aikajärjestyksessä merkitään kaikki, mitä porojen rajanylitystä koskevaa on tapahtunut. Nimenomaan on siihen merkittävä:

1. sananmukainen jäljennös ilmoituksesta, joka on lähetetty 17 §:n mukaan, tarkoin mainiten milloin jo miten se on lähetetty;

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

2. melding som er mottatt om at rein fra vedkommendes hjemland er kommet inn i det annet rike, med nøiaktig gjengivelse av meldingens innhold og angivelse av når og hvorledes den er mottatt;

3. opplysning om hvad det er foretatt i anledning av sådan melding som under 2 nevnt;

4. spesifisert opgave over de omkostninger som i henhold til § 23 kan kreves helt eller delvis refundert av det annet rike.

Videre skal innføres opplysning om mulige mangler ved de i § 2 nevnte gjerdar, og hvad det i den anledning er foretatt.

§ 28.

Utskrift av den i § 15 omhandlede protokoll sendes i Norge til vedkommende fylkesmann og i Finland til vedkommende landshøvding snarest mulig efter forretningens avholdelse. På samme måte sendes hvert halvår utskrift av den i § 27 nevnte bok. Fylkesmannen og landshøvdingen sender hverandre straks gjensvar av de mottatte utskrifter.

Kapitel IV.

Forskjellige bestemmelser.

§ 29.

Bestemmelsene i denne konvensjon har ikke anvendelse på kjøre- og trekkrein som Norges eller Finlands innvånere benytter på reiser i det annet rike. Dog må sådanne rein ikke beite på de områder i nærheten av boplasser, som bestemmes av vedkommende rikes myndigheter.

Det som er bestemt i første ledd gjelder også kjøre- og trekkrein som benyttes av innvånere av de to riker, når de ferdes langs riksgrensen mellem Njuolasjokkas sammenløp med Skietsamjokka og grenserør nr. 343.

De innvånere av de to riker, som er bosatt langs Skietsamjokka nordfor Njuolasjokkas munning og langs Anarjokka og Tanaelven til Levajokkas munning, skal ha adgang til beite for sine kjøre- og trekkrein på de steder på det annet rikes område, som bestemmes av dette rikes myndigheter, og med de tidsbegrensninger for hvert enkelt sted, som disse myndigheter fastsetter.

Reinen skal under beiting på det annet rikes område holdes bundet.

Norske flyttlapper som vår og høst flytter med sine reinhorder langs de ovennevnte elver, kan benytte flytteveier over finsk område på de av vedkommende finske myndigheter fastsatte steder og ti-

2. ilmoitus, joka on saatu siitä, että asianomaisen henkilön kotimaan poroja on tullut toiseen valtakuntaan, tarkoin jäljentäen ilmoituksen sisältö sekä merkiten milloin ja miten se on saatu;

3. selostus siitä, mihin toimiin on ryhdytty 2 kohdassa mainitun ilmoituksen johdosta;

4. eritelty ilmoitus niistä kustannuksista, jotka 23 §:n nojalla voidaan kokonaan tai osaksi velkoa toiselta valtakunnalta.

Lisäksi on merkittävä selostus 2 §:ssä mainituissa aidoissa havaituista mahdollisista puutteellisuuksista ja mihin toimenpiteisiin sen johdosta on ryhdytty.

28 §.

Täydellinen ote 15 §:ssä mainitusta pöytäkirjasta lähetetään Suomessa asianomaiselle maaherralle ja Norjassa asianomaiselle fylkesmannille mahdollisimman pian toimituksen jälkeen. Niinikään lähetetään puolivuositain täydellinen ote 27 §:ssä mainitusta kirjasta. Maaherra ja fylkesmanni lähettävät heti toisileen jäljennökset saamistaan otteista.

IV luku.

Erinäisiä määräyksiä.

29 §.

Tämän sopimuksen määräykset eivät koske ajo- ja vetoporoja, joita Suomen tai Norjan asukkaat käyttävät matkoillaan toisessa valtakunnassa. Tällaisia poroja älköön kuitenkaan syötettäväksi asuinpaikkojen läheisillä, asianomaisen valtakunnan viranomaisten määrättävillä alueilla.

Laki olkoon sama niihin ajo- ja vetoporoihin nähden, joita kummankin valtakunnan asukkaat käyttävät, kulkiessaan pitkin rajaa Nuolasjoen ja Skietsamjoen yhtymäkohdan sekä rajapyykin n:o 343 välillä.

Niillä kummankin valtakunnan asukkailla, jotka asuvat Skietsamjoen varrella Nuolasjoen suusta pohjoiseen sekä Inarijoen ja Tenojoen varsilla aina Levajoen suuhun saakka, on lupa syöttää ajo- ja vetoporojaan toisen valtakunnan alueella sen viranomaisten määrättävissä paikoissa sellaisin kutakin syöttöpaikkaa koskevin aikarajoituksin, kuin nämä viranomaiset määräävät.

Syötettäessä poroja toisen valtakunnan alueella ne on pidettävä kiinni.

Norjan muuttolappalaiset, jotka keväällä ja syksyllä muuttomatkoillaan kulkevat porotokkineen edellämainittuja jokia pitkin, voivat käyttää Suomen alueella olevia muuttoteitä paikoissa ja aikoina, jotka

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

der, dog uten å la reinen beite på disse steder. Samme adgang skal norske rein-eiere som om sommeren søker beite for sine rein østenfor Pasvik, ha til å benytte flytteveier over finsk område mellem Jarfjordbotn og Klistervatn. På den annen side skal finske lapper under flytning kunne benytte flytteveier over norsk område efter nærmere bestemmelse av vedkommende norske myndigheter.

Konvensjonen er ikke anvendelig på slakterein som under betryggende voktning lovlig innføres.

§ 30.

Vedkommende fylkesmann i Norge og landshøvding i Finland har, når nogen av dem fremsetter anmodning derom, å tilstille hverandre fortegnelse over de i hvert rikes grenseområder registrerte reinmerker.

Det skal såvidt mulig undgås, at det i det ene rike registreres nye merker, som lett kan føre til forveksling med merker som tidligere er registrert i det annet rike.

§ 31.

Den som forsettlig beskadiger noen av de i § 2 nevnte gjerder eller åpner grind i noe av dem uten å sørge for at den på behørig måte stenges, straffes med fengsel inntil 6 måneder, uten adgang for domstolene til å fastsette at fullbyrdelsen av straffen skal utstå.

Er handlingen forøvet uaktsomt, er straffen bøter.

Gjerningsmannen plikter å erstatte voldt skade.

Straffesak eller erstatningssak anlegges i det rike hvor gjerningsmannen er bosittende.

§ 32.

Twist om forståelsen eller anvendelsen av denne konvensjon kan hvert av rikene innbringe til endelig avgjørelse av en voldgiftsnevnd bestående av tre medlemmer, hvorav hvert rike velger ett medlem, mens formannen, som ikke må være norsk eller finsk undersatt, velges av de to riker i forening eller, hvis de ikke blir enige, av den svenske regjering.

På samme måte kan kreves avgjort twist om regnskap over utgifter til bygging eller vedlikehold av de i § 2 nevnte gjerder eller i anledning av reklamasjoner som den norske tilsynsman ved gjerdebyggingen måtte ha fremsatt i medhold av § 9.

asianomaiset Suomen viranomaiset määrävät, saamatta kuitenkaan syöttää porojaan näissä paikoissa. Patsjoen itäpuolella ke-sällä porojaan laiduntavilla Norjan poron-omistajilla on samanlainen lupa käyttää Suomen alueella olevia muuttoteitä Rauta-vuononperän ja Valasjärven (Töllevijär-ven) välillä. Toiselta puolen Suomen lap-palaiset voivat muuttaessaan käyttää Nor-jan alueella olevia muuttoteitä sen mukaan, kuin asianomaiset Norjan viranomaiset tar-kemmin määräävät.

Sopimus ei koske teurasporoja, joita tyy-dyttävästi paimennettuina luvallisesti tuo-daan maahan.

30 §.

Asianomaisen Suomen maaherran ja Nor-jan fylkesmannin on, kun jompikumpi heistä sitä pyytää, toimitettava toisilleen luettelot kummankin valtakunnan raja-alueilla rekis-teröidyistä poromerkeistä.

Toisessa valtakunnassa on mikäli mahdol-lista vältettävä rekisteröimästä uusia merke-jä, jotka helposti viovat aiheuttaa se-kaannusta toisessa valtakunnassa aikaisem-min rekisteröityjen merkkien kanssa.

31 §.

Jotka tahallaan vahingoittaa 2 §:ssä mai-nittua aitaa, tai aukaisee siinä olevan verä-jän huolehtimatta sen asianmukaisesta sul-kemisesta, rangaistaan enintään kuuden kuukauden vankeudella, oikeuden saamatta antaa ehdollista tuomiota.

Jos teko on tapahtunut varomattomuus-desta, on rangaistus sakkoa.

Syyllinen korvatkoon aiheuttamansa va-hingon.

Syyte tai korvauskanne pannaan vireille siinä valtakunnassa, jossa syyllinen asuu.

32 §.

Tämän sopimuksen tarkoituksesta tai so-veltamisesta syntyneen riidan voi kumpikin valtakunta saattaa välityslautakunnan lo-pullisesti ratkaistavaksi. Lautakuntaan kuu-luu kolme jäsentä, joista kumpikin valta-kunta valitsee yhden, mutta esimiehen, joka ei saa olla Suomen eikä Norjan kansalai-nen, valitsee kumpikin valtakunta yhdessä taikka, elleivät ne sovi, Ruotsin hallitus.

Samalla tavoin voidaan vaatia ratkaista-vaksi riita, joka on syntynyt 2 §:ssä mai-nittujen aitojen rakennus- tai kunnossa-pitomenojen tilityksestä taikka aitaraken-nustyön Norjan tarkastusmiehen 9 §:n no-jalla ehkä tekemäin muistutusten johdosta.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

Voldgiftsnevnden bestemmer tid og sted for sin sammentreden og formene for sakenes behandling, efterat formannen har innhentet uttalelse fra de to riker. Den bestemmer sin egen godtgjørelse og hvorledes denne og de øvrige utgifter ved sakenes behandling skal fordeles mellem rikene.

§ 33.

Denne konvensjon og den dertil knyttede arbeidsbeskrivelse og slutningsprotokoll, som er avfattet i det norske og finske sprog, som begge skal ha samme gyldighet ved fortolkningen, er undertegnet under forbehold av de respektive nasjonalforsamlingers godkjennelse. Den skal snarest mulig ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene utveksles i Oslo senest den 1ste mai 1936.

§ 34.

Konvensjonens kapitel II og den dertil knyttede arbeidsbeskrivelse samt bestemmelsene i konvensjonens § 32, forsåvidt angår avgjørelse av de tvister som er omhandlet i denne paragraffs annet ledd, trer i kraft ved ratifikasjonsdokumentenes utveksling.

Konvensjonens øvrige bestemmelser trer i kraft 1ste januar efterat den finske regjering har underrettet den norske regjering om at opførelsen av de i § 2 nevnte gjerder er tilendebragt, dog senest 1ste januar 1945.

Konvensjonen skal gjelde i ti år, regnet fra det tidspunkt da den i sin helhet er trådt i kraft. Hvis den ikke er blitt opsagt innen to år før utløpet av nevnte tidsrum, gjelder den ytterligere i ti år og skal senere anses forlenget for ti år ad gangen, hvis den ikke innen to år før utløpet av den nærmest foregående tiårsperiode er blitt opsagt.

§ 35.

Fra den dag denne konvensjon i sin helhet trer i kraft, opheves konvensjon mellem Norge og Finland av 3. mars 1922 angående overensstemmende forholdsregler til forebygging av at rein kommer over grensen mellem de to riker.

Utferdiget i Helsingfors i to eksemplarer den 5. november 1935.

Fr. Jakhelln.

Välityslautakunta määrää kokoontumisensa ajan ja paikan sekä asiain käsittelyn muodot, sittenkun esimies on hankkinut kummankin valtakunnan lausunnot. Se määrää myös oman palkkionsa sekä miten tämä ynnä muut asiain käsittelystä aiheutuneet menot on valtakuntain kesken jaettava.

33 §.

Tämä sopimus siihen liittyvine työselityksineen ja päättöpöytäkirjoineen, jotka on laadittu suomen ja norjan kielillä, joilla molemmilla on tulkintakysymyksissä sama pätevyys, on allekirjoitettu edellyttäen asianomaisten kansaneduskuntain hyväksymistä. Se on ratifioitava mahdollisimman pian ja ratifioitujen kappalten vaihto tapahtuu Oslossa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1936.

34 §.

Sopimuksen II luku siihen liittyvine työselityksineen sekä sopimuksen 32 §:n määräykset, mikäli ne koskevat sen 2 momentissa mainittujen riitojen ratkaisemista, tulevat voimaan samalla kuin ratifioidut kappaleet vaihdetaan.

Sopimuksen muut määräykset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta sen jälkeen kun Suomen hallitus on ilmoittanut Norjan hallitukselle, että 2 §:ssä mainittujen aitojen rakentaminen on päättynyt, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1945.

Sopimus on voimassa kymmenen vuotta siitä lukien, kun se on kokonaisuudessaan tullut voimaan. Ellei sitä ole irtisanottu kahta vuotta aiemmin kuin mainittu aika päättyy, on se voimassa jälleen kymmenen vuotta ja katsotaan edelleen jatkuvasti olevan voimassa kymmenvuotiskausittain, ellei sitä ole irtisanottu kahta vuotta aiemmin kuin lähinnä edellinen kymmenvuotiskausi päättyy.

35 §.

Siitä päivästä lukien, jolloin tämä sopimus kokonaisuudessaan tulee voimaan, kumotaan Suomen ja Norjan välillä 3 päivänä maaliskuuta 1922 tehty sopimus yhdenmukaisista toimenpiteistä porojen estämiseksi kulke-
masta valtakuntain välisen rajan yli.

Tehtiin Helsingissä kahtena kappaleena 5 päivänä marraskuuta 1935.

A. Hackzell.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

Arbeidsbeskrivelse

for reingjerder på grensen mellem Norge og Finland.

1.

Gjerdene bygges av galvanisert jerntråd på furustolper.

2.

Avstanden fra marken til øverste tråd skal være 180 cm.

3.

Stolpene skal være av råtefri furu (også råtefri tørrfuru kan brukes). De skal være 260 cm. lange med minst 10 cm.'s topp og såvidt mulig ikke kløvet. De skal slinnes inn til veden på fire sider.

4.

Gjerdene bygges rettlinjert således at de intet sted danner kurve.

5.

Stolpene skal graves ned i jorden i en dybde av 70 cm. og settes med sten således, at de ikke kommer i berøring med jord, og at de står støtt.

6.

På fjellgrunn hvor jordlaget ikke er minst 70 cm. dypt, festes stolpene til en tvers på gjerdets lengderetning gående fot av minst samme størrelse som stolpen selv. Stolpen felles ned i foten, spikres fast til denne og støttes til den med to strevere av råtefri furu (jfr. p. 3) av minst 10 cm.'s tykkelse. Streverne spikres til stolpen 100 cm. over foten, og til foten i 100 cm.'s avstand fra stolpen. Streverne skal slinnes på to sider.

7.

I myr rammes stolpene ned til minst 70 cm.'s eller, hvis myren er meget bløt, til minst 100 cm.'s dyp. I sistnevnte tilfelle må således anvendes stolper av minst 290 cm.'s lengde. I steden for å settes med sten støttes hver stolpe med en strever tvers på gjerdets lengderetning av samme størrelse og beskaffenhet som de i p. 6 omhandlede strevere. Den rammes ned i myren i minst 50 cm.'s dybde og spikres fast til stolpen 100 cm. over marken. Avstanden fra stolpen til streveren skal ved marken være 100 cm. Den del av streveren som går ned i jorden, og 20 cm. over jorden skal være rundbarket.

Työselitys

Suomen ja Norjan väliselle rajalle rakennettavia poroaitoja varten.

1.

Aitojen rakentamiseen käytetään galvanoitua rautalankaa ja mäntypylväitä.

2.

Aitojen korkeuden maasta ylimpään lankaan tulee olla 180 sm.

3.

Pylväiden tulee olla lahovapaata mäntyä (myös lahovapaata honkaa saa käyttää), 260 sm pituisia, latvaläpimitaltaan vähintään 10 sm vahvuisia ja, mikäli mahdollista, halkaisemattomia. Ne on kuorittava neljältä sivulta puuhun asti.

4.

Aidat rakennetaan linjasuoriksi niin, että mihinkään kohtaan ei synny mutkaa.

5.

Pylväät on upotettava maahan 70 sm pituudelta ja kiilattava kivillä niin, että ne seisovat tukevasti eivätkä tule kosketukseen maan kanssa.

6.

Kalliopohjalla, missä maakerros ei ole vähintään 70 sm vahvuinen, kiinnitetään pylväät aidan poikkisuuntaan asetettuun jalustaan, jonka tulee olla vähintään saman kokoinen kuin pylväskin. Pylväs salvetaan jalustaan, naulataan kiinni ja tuetaan siihen kahdella vähintään 10 sm paksuisella, lahovapaasta männystä (vrt. 3 kohtaa) tehdyllä tuella. Tuet naulataan kiinni pylväseen 100 sm korkeudelle jalustasta ja jalustaan 100 sm päähän pylvästä. Tuet kuoritaan kahdelta puolen.

7.

Suomaalla lyödään pylväät vähintään 70 sm tai, jos suo on erittäin vetelä, vähintään 100 sm syvyyteen. Jälkimmäisessä tapauksessa on siis käytettävä vähintään 290 sm pituisia pylväitä. Kivillä kiilaamisen asemasta jokainen pylväs pönkitetään sivulta aidan poikkisuuntaan sen kokoisella ja laatuksella tuella kuin 6 kohdassa on sanottu. Se lyödään suohon vähintään 50 sm syvyyteen ja naulataan kiinni pylväeseen 100 sm korkeudelle maasta. Pylvään ja tuen välin maanpinnalla tulee olla 100 sm. Maan sisässä ja 20 sm. maanpinnan yläpuolella olevan pylvään osan tulee olla puhtaaksi kuorittu.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

8.

Hvor gjerdet danner vinkel, skal stolpen på innersiden støttes med en strever av størrelse og beskaffenhet som i p. 6 fastsatt, og festet på betryggende måte.

9.

Stolpenes toppende avskjæres på skrå.

10.

Avstanden mellem stolpene må gjennemsnittlig ikke være over 300 cm. På jevn mark, hvor sneen ikke blir over 25 cm. dyp og hvor det ikke er fare for skavidannelser, kan stolpeavstanden økes med inntil 1 meter, mens stolpene i bratte skråninger og på steder hvor sneforholdene er ugunstige, ikke må ha større avstand enn 250 cm.

11.

Minst hver 20. stolpe forsynes med to sidestrevre i gjerdets lengderetning, av samme størrelse og beskaffenhet som i p. 6 bestemt, og festet på betryggende måte.

12.

Til stolpene festes, på den side som er mest utsatt for trykk, syv horisontale tråder i følgende avstand fra marken:

til 1ste	tråd	.....	20	cm.
» 2den	»	.....	40	»
» 3dje	»	.....	60	»
» 4de	»	.....	85	»
» 5te	»	.....	115	»
» 6te	»	.....	145	»
» 7de	»	.....	180	»

13.

Tråden, som skal være galvanisert bølge-tråd av 4 mm.'s tykkelse, strekkes stramt og jevnt. Den festes til stolpene ved galvaniserte jernkramper, som ikke må drives så langt inn i stolpen at tråden derved skades.

Hvis det blir fremstillet en trådtype som er bedre enn den nuværende galvaniserte bølgetråd, blir den å anvende.

14.

Mellem stolpene anbringes vertikale tverrtråder av 3 mm.'s tykkelse således, at gjerdet ved disse og stolpene blir delt i ruter av nogenlunde samme og ikke over 75 cm.'s lengde.

Tverrtrådene festes med tre vindinger rundt øverste horisontale tråd, hvorefter de spoles en gang rundt hver mellemliggende tråd og seks ganger rundt nederste tråd.

8.

Missä aita tekee kulman, on pylväs sisäpuolelta pönkitettävä tyvdyttävästi kiinnitetyllä ja sen suuruisella ja laatusella tuella kuin 6 kohdassa on määrätty.

9.

Pylväiden yläpää on tehtävä viistoksi.

10.

Pylväiden väli ei saa keskimäärin olla pitempi kuin 300 sm. Tasaisella maalla, mihin lunta ei keräänny 25 sm vahvemmalta ja missä ei ole kinostumisvaaraa, voidaan pylväsvälejä pidentää korkeintaan 1 metrillä, jotavastoin jyrkissä rinteissä ja sellaisissa paikoissa, missä lumisuhteet ovat epäedullisia, pylväsväli ei saa olla 250 sm pitempi.

11.

Vähintään joka 20:s pylväs varustetaan kahdella aidan suuntaan asetetulla, tyydyttävästi kiinnitetyllä sekä sen suuruisella ja laatusella sivutuella kuin 6 kohdassa on määrätty.

12.

Pylvään sille sivulle, jota vastaan paino on suurin, kiinnitetään seitsemän vaakasuoraa lankaa, joiden korkeudet maasta lukien ovat seuraavat:

ensimmäisen langan	....	20	sm
toisen	»	40	»
kolmannen	»	60	»
neljännen	»	85	»
viidennen	»	115	»
kuudennen	»	145	»
seitsemännen	»	180	»

13.

Lanka, jonka tulee olla 4 mm vahvuista, galvanoitua aaltolankaa, vedetään tasajännitteiseksi ja tiukaksi. Se kiinnitetään pylväisiin galvanoiduilla määrlyillä, joita ei saa lyödä niin syvälle pylväeseen, että lanka siten vahingoittuu.

Jos valmistetaan lankatyyppejä, joka on parempi kuin nykyinen galvanoitu aaltolanka, käytettäkään sitä.

14.

Pylväiden väliin pannaan 3 mm vahvuiset kohtisuorat poikkilangat niin, että ne ja pylväävät jakavat aidan likipitään yhtäpitkiin, enintään 75 sm pituisiin ruutuihin.

Poikkilangat kiinnitetään kolmella kierteellä ylimpään vaakasuoraan lankaan, minkä jälkeen ne kierretään kerran kunkin välilangan ja kuusi kertaa alimman langan ympäri.

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

15.

På hensiktsmessige steder og i almindelighet med ikke over 15 km.'s avstand anbringes grunder.

16.

Over elver, og ellers hvor det på grunn av terrengets beskaffenhet er nødvendig, kan stolpeavstanden overstige det i p. 10 nevnte maksimum. I så fall må stolpene ekstraordinært forsterkes.

17.

Såvel i det i p. 16 omhandlede tilfelle som forøvrig når det på grunn av terrengets ujevnhet er påkrevet, skal det treffes de foranstaltninger som er nødvendige for å gjøre gjerdene effektive, f. eks. ved stenfylling, anbringelse av nett under nederste tråd eller lignende.

18.

Efter overenskomst mellem den norske tilsynsman og den finske ansvarshavende ved gjerdebyggingen kan enkeltheter i denne arbeidsbeskrivelse fravikes i den utstrekning det under arbeidets gang måtte ha vist sig hensiktsmessig til besparelse av omkostninger, uten at gjerdenes effektivitet forringes.

Utfærdiget i Helsingfors i to eksemplarer den 5. november 1935.

Fr. Jakhelln.

Slutningsprotokoll.

Samtidig med avslutningen av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot at rein kommer over grensen mellem de to riker, er de to regjeringer blitt enige om følgende:

Det er en forutsetning for den av Finland ved konvensjonens § 5 overtatte garanti mot overskridelse av de der nevnte byggesummer, at material- og arbeidspriser i byggetiden ikke blir vesentlig høiere enn de er ved konvensjonens avslutning.

Det er videre en forutsetning, så vel for Finnlands garanti som for Norges plikt til å utrede halvdelen av byggeomkostningene, at det efter konvensjonens avslutning ikke inntreer vesentlig forandring i det innbyrdes forhold mellem de to rikers valuta.

I tilfelle av at nogen av disse forutsetninger skulde svikte, har det rike som vilde bli skadelidende ved oprettholdelse av konvensjonens bestemmelser om gjerdebyggingen, rett til å kreve konvensjonen suspendert,

15.

Sopiviin paikkoihin ja yleensä ei pitemmän kuin 15 km välimatkan päähän toisistaan tehdään veräjiä.

16.

Jokien yli aittaa vedettäessä ja muulloinkin, milloin maastosuhteet sen tekevät vältämättömäksi, voidaan pylväsväliä pidentää yli 10 kohdassa mainitun korkeimman määrän. Sellaisissa tapauksissa on pylväitä erikoisesti vahvistettava.

17.

Niinhyvin 16 kohdassa mainitussa tapauksessa kuin muutenkin, kun se maaston epätasaisuuden takia on tarpeellista, meneteltäkään välttämättömäksi osoittautuvalla tavalla aitojen tehokkaiksi saamiseksi, esimerkiksi panemalla kiviä täyteeksi, asettamalla verkkoa riippumaan alimmasta langasta tai muulla sopivalla tavalla.

18.

Jos se, joka Suomen puolesta vastaa aitarakennustyöstä, sekä Norjan tarkastusmies niin sopivat, voidaan tämän työselityksen yksityiskohdista poiketa siinä määrin kuin työn edistyessä ehkä on osoittautunut olevan tarkoituksenmukaista kustannuksien säästämiseksi, aitojen tehoa silti vähentämättä.

Tehtiin Helsingissä kahtena kappaleena 5 päivänä marraskuuta 1935.

A. Hackzell.

Päätöspöytäkirja.

Samalla kun Suomen ja Norjan välillä on tehty sopimus toimenpiteistä porojen estämiseksi kulkemasta valtakuntain välisen rajan yli, ovat näiden valtakuntain hallitukset tulleet yksimielisiksi seuraavasta:

Suomen ottaessa sopimuksen 5 §:ssä taatukseen, ettei siinä mainittuja rakennuskustannussummia ylitetä, on edellytetty, että ainesten hinnat ja työpalkat eivät rakennusaikana olennaisesti nouse siitä mitä ne ovat sopimusta tehtäessä.

Lisäksi on sekä Suomen antamalle takuulle että Norjan velvollisuudelle suorittaa puolet rakennuskustannuksista edellytyksenä, että näiden valtakuntain rahojen arvon välisessä suhteessa ei sopimuksenteon jälkeen tapahdu olennaista muutosta.

Siinä tapauksessa, että joku näistä edellytyksistä puuttuisi, on sillä valtakunnalla, joka tulisi kärsimään vahinkoa tässä sopimuksessa olevien, aitojen rakentamista koskevien määräysten voimassapitämisestä, oikeus

Om godkjennelse av en konvensjon mellem Norge og Finland om forholdsregler mot rein.

inntil det ved forhandling mellem rikene opnås enighet om å fortsette gjerdebyggingen. Suspensjonen blir dog uten virkning med hensyn til omkostninger som måtte være pådratt når kravet om suspensjon fremsettes.

Twist som måtte opstå mellem rikene i anledning av foranstående bestemmelser, avgjøres på den i konvensjonens § 32 fastsatte måte.

Denne slutningsprotokoll trer i kraft samtidig med konvensjonens kapitel II.

Utferdiget i Helsingfors i to eksemplarer den 5. november 1935.

Fr. Jakhelln.

vaatia sopimuksen täyttämisen lykkäämistä, kunnes valtakuntain välisillä neuvotteluilla päästään ykstmielisyyteen rakentamisen jatkamisesta. Lykkäys ei kuitenkaan tule vaikuttamaan sellaiseen kustannusten maksuvollisuuteen, joka ehkä on olemassa silloin kun lykkäysvaatimus esitetään.

Riita, joka saattaa syntyä valtakuntien välillä edellämainittuja määräyksiä sovellettaessa, ratkaistaan sopimuksen 32 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tämä päättöpöytäkirja tulee voimaan samalla kuin sopimuksen II luku.

Tehtiin Helsingissä kahtena kappaleena 5 päivänä marraskuuta 1935.

A. Hackzell.